

El Farell

Mura

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Zona Santa Creu de Palou

Coordenades:

Latitud: 41.68046
Longitud: 1.91856
UTM Est (X): 409990
UTM Nord (Y): 4614864

Classificació

Número de fitxa 08139-38
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic
Segle XIV
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Es troba en mal estat general degut a l'abandó.
Protecció Legal
Observacions protecció: NNSS, 1990. Pla especial Parc, 1997.
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Generalitat de Catalunya. Gran Via Corts Catalanes, 635 08010 BARCELONA
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: dc., 14/03/2007 - 01:00

Descripció

La casa El Farell es troba sobre un turó, fet que li proporciona una situació privilegiada de domini visual de l'entorn. Es tracta d'una masia fortificada que té diversos cossos que s'han anat afegint en diferents èpoques. La part més antiga és una estructura en forma de torre que actualment queda al centre de la façana principal que s'obre a llevant. Aquesta construcció està coberta amb teulada de teula àrab a doble vessant i amb el carener perpendicular a la façana; disposa de planta baixa i tres pisos, amb paraments de pedra que a les plantes més baixes són de grossos carreus ben disposats. La porta d'entrada a aquest cos es troba a la part interior, de manera que es fa des del cos edificat de darrera la torre. A la façana hi ha finestres a tots els nivells i de diferents èpoques, destacant les dues espitlleres a la planta superior. Hi ha una finestra a la façana principal de pedra amb motlures a la llinda, brancals i ampit sobre una espitllera. A cada costat d'aquesta torre hi ha dos espais afegits i coberts amb teulada a un vessant, de manera que queden simètrics. El de l'esquerra disposa d'un túnel cobert amb volta creuada i que permet l'accés a un baluard on s'obre la porta principal i altres dependències com el cobert de les tines més modernes; al pis hi ha un balcó amb llinda i la data gravada 1773, època en que es va fer l'ampliació. El cos de la dreta disposa de dues portes d'entrada d'arc rebaixat a la planta baixa, on havia hagut un molí d'oli, ja que resta la base, així com una cisterna de planta circular que queda entre la torre i aquest cos; al pis es van obrir dues finestres també d'arc rebaixat i que suposen l'ampliació més moderna. La major part de les obertures són d'èpoques diferents. El cos central de la casa queda afegit perpendicularment a la torre, disposa d'una porta d'arc adovellada que permet l'accés a la casa. A través de la planta baixa es comuniquen tots els cossos: el central, la torre i un tercer cos afegit a la banda de ponent que seria de la mateixa època de la torre, ja que la planta baixa és coberta amb sostre de bigues de fusta que s'aguanten sobre dos arcs de diafragma gòtics. Probablement aquest espai serien les quadres de la casa antiga, sobre les que posteriorment, en el moment de l'ampliació, es va disposar la sala, cuina i habitacions de l'habitatge més modern. L'interior es troba en mal estat, ja que el sostre central està esfondrat. Encara es conserva l'escala de pedra, la fornícula on quedava encastrat el rellotge, i la fornícula de la capella de la sala central. A través d'aquest espai s'accedeix a les habitacions i cuina, així com s'efectua l'accés al pis superior de la torre i les golfes. A la planta baixa destaca una tina de planta circular al celler, la cisterna-pou de planta circular. Diferents llindes a la casa demostren l'ampliació del segle XVIII: 1677, 1704, 1727, 1733, 1745, 1773. Hi ha una construcció davant la porta principal de la casa que era un columbari i que conserva fornícules quadrades a les parets. Al voltant de la casa hi ha murs de pedra que tanquen el conjunt en diferents nivells a modus de baluard. Hi ha una cisterna al subsòl de la casa a la banda de migdia i a l'altra banda de l'era hi ha dues tines de planta circular que estan tapades. A l'interior de la casa hi ha una tina circular, probablement la més antiga. El pou cisterna, que es troba al centre de la casa, recollia l'aigua de la pluja, i és circular i cobert amb volta amb obertures a la part superior. La volta està al tercer pis. El pou té dos accessos des de la planta baixa de la casa. Cal destacar també una estructura de planta circular amb parets de pedra de poca alçada que es troba al camí d'accés a la casa. Es podria tractar un dipòsit d'aigua o una mena de bassa.

Observacions:

S'arriba per un camí que surt a la dreta entre el P.Q.6 i P.Q. 7 de la carretera BV-1224 de El Pont de Vilomara a Rocafort. Es troba sobre el turó entre la riera de la Santa Creu i la riera de Matarrodona. Hi ha una barrera abans d'arribar-hi. Es troba dins la zona del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. S'ha intervingut recentment per evitar l'ensorrament, refent forjats i cobertes amb bigues de formigó, encadellat i alguna canal de PVC.

Història

L'estructura d'aquesta casa mostra que molt probablement sigui anterior als segles X-XI. La documentació més antiga que fa referència és de l'any 1395, que esmenta a Jaume Zapineda del manso la Pineda, parròquia de Santa Cruz de Palodí al castell de Mura (Ballbé, 1997). La casa era coneguda com la Pineda,

tot i que a la consuetud de Mura de 1592 (APM) els habitants de la casa ja rebien el cognom Farell. A principis del segle XVII tant es coneixien per Pineda com per Farell, essent el moment històric en què es canviaria la denominació de la casa. Queda constància d'aquesta doble nomenclatura en documentació conservada a l'Arxiu de Terrassa datada el 1613. Miquel Farell s'esmenta al fogatge de 1553 (Iglèsies, 1979). El 1714, el marquès de Poal, militar català, provà d'ajudar a Barcelona, sitiada per les forces franceses i castellanes de Felip II. Va fer estada a la casa El Farell, quan les seves forces van entrar a Manresa i van atacar la guarnició Felipista, tot i que no va poder contribuir a lliurar a Barcelona, que va capitular el dia 11 de setembre. Els masos de Santa Creu de Palou, Matarrodona, Puigdore, la Casa del Putget i el Farell, al segle XVIII van tenir un important auge econòmic degut a la producció de vi, com ho demostren les llindes gravades en les portes de les cases i els cups de les tines.

Bibliografia

AADD. (1991). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. AADD Freixa, M. i PEREGRINA, N. (1996). Sant Llorenç. Diari de Terrassa. BALLBÈ, M.: Aportació històrica de Mura. Les cases de pagès. Mura. 1997. FERRANDO I ROIG, A . (1983). El Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac. Història i arqueologia vistes per un excursionista. Unió Excursionista de Sabadell. IGLÉSIAS, J. (1979). El fogatge de 1553. Fundació Salvador Vives i Casajuana. Volum I. Barcelona.

